אמר ליה וליטעמיך הא [א]דתנן רשב"ג אומר הביא שלש בהמות ולא פירש הראויה לחטאת תקרב חטאת לעולה תקרב עולה לשלמים תקרב שלמים אמאי הא אמרת בהמה לאו כמפורשת דמיא אמר ליה התם [1]ולקח [2]ועשה אמר רחמנא אי בלקיחת בעלים אי בעשיית כהן הכא נמי מי

א"ל וליטעמיך הא דתנן רבן שמעון בן גמליאל אומר כו'. לימא נמי התם דכסתומין דמו דהא אמרת בהמה נסכא וסואר של קורות לאו כמפורשין דמו: **אמר ליה.** לעולם אימא לך דמעות ולא נסכא מעות ולא סואר והא דאמרת מעות ולא עופות התם לא אפשר דליהוו כמפורשין דהא כתיב בהו [א]ולקח ועשה דגלי לך רחמנא דלא ליהוו מפורשין אלא אי בעשיית כהן אי בלקיחת בעלים והא נמי דמותבינן לך מבהמה התם נמי לא אפשר (א) דכסתומין דמו דמינכרא מילתא דכמפורשין דמו: מי

לחשיב בהמה כמפורש בתערובת אילו[1] נתן דעתו על אחת מהן חטאת וכן[2] גבי עופות נמי ליחוש לכך אם לא פירש בשעת לקיחה שמא נתן דעתו בין לקיחה להקרבה לנדר[3] בלבו חד לחטאת וחד לעולה ולא יוכל הכהן להקריב אותה איזה שירצה לחטאת ואיזה שירצה לעולה:

[ג]**ובי תימא ה"נ והא"ר חסדא כו'.** וא"ת [ומאי] פריך והלא [א] דאמרת[4] מעות ולא בהמה היינו משום דאיכא שהייה משום דבעו מום כדפרישית אבל הני עופות חזו להקרבה ואין צריך שהייה ולכך אין לחוש שמא נתן דעתו לפרש בלבו האי לחטאת והאי לעולה דליהוו כמפורשין וי"ל (דנהי) דכיון[5] דלא פירשו הבעלים בשעת לקיחה שוב אין בידם להפריש' דהא בעו להתפרש בעשיית כהן ועשיית כהן אינו ביד הבעלים הילכך איכא למימר דאחר לקיחה אולי נתן לבו לפרשם בתערובת וא"ת והא אין מועיל פירוש הבעלים אחר הלקיחה וי"ל נהי דאין מועיל פירוש הבעלים אחר לקיחה לברר איזה יקרב חטאת ואיזה יקרב עולה מ"מ מהני פירש בתערובת ואיכא למיחש דשמא נתן בדעתו לפרש אחר הלקיחה האי לחטאת והאי לעולה דהוי בתערובת ומעתה לא יוכל הכהן להקריבם כרצונו איזה שירצה חטאת ואיזה שירצה עולה ולהכי פריך וכי תימא אין ה"נ והא"ר חסדא כו' אלא בעשיית הכהן כלומר הא בעשיית כהן מיפרש היכא דלא פירשו ובררו הבעלים בשעת הלקיחה [ב] [ואימא] דעתם[6] לבררם והוו כמו מפורשין בתערובת ואין תמצא שיתפרשו בשעת עשיית כהן כשהבעלים קיימים אדרבה לא יהיה הכהן רשאי לעשות אחד לחטאת ואחד לעולה לפי דעתו אם לא ישאל פי הבעלים אם נתנו דעתם על הגוזלות מעולם איזה לעולה ואיזה לחטאת דאם אינו שואל את פיהם שמא יעשה איפכא מנתינת דעת הבעלים אלא ודאי מדקאמר רב חסדא דבעשיית הכהן מתפרשות ש"מ דאין לנו לחוש שנתנו הבעלים עיניהם עליהם מעולם או אפי' נתנו עיניהם עליהם אותה נתינה לא מעלה ולא מורדת כיון שלא הועיל הפירוש בפיו להדיא וה"ה לבהמה וסואר של קורות שיהיו כסתומין גמורים למילתייהו שיפלו לנדבה ולא נימא מעות דוקא כי היכי דעופות הוו כסתומין למילתייהו שהכהן עושה איזה שירצה חטאת ואיזה שירצה עולה ע"כ שיטת התוס' והקשה הר"מ כיון דמעשיית הכהן פריך כדפרישית א"כ אדמקשינן מדרב חסדא תיקשי ליה מכמה משניות דמס' קינין דאיירי בקינין סתומין פירוש שלא פירשו הבעלים בשעת לקיחה דמשמע שכהן מברר בעשייתו וע"ק מאי פריך דהיכי ניחוש שהבעלים בירורם איפכא ממה שהכהן עושה והלא הם מביאים אותם לכהן להקריבם בדעתו איזה שירצה לעולה ואיזה שירצה לחטאת וא"כ[7] לא פירשום כלל ולעולם אימא לך דהיכא דלא הביאום לבסוף לכהן דהוו כמפורשים בתערובת כמו נסכא וסואר של קורות [ומאי] פריך וע"ק היאך יועיל [פרישת] הבעלים בתערובת אחר הלקיחה דחיישינן אולי נתן בדעתו לפרש שסוב לא יוכל הכהן לשנותם יותר מאילו אמר בהדיא זה חטאת וזה עולה דאינו מועיל אחר הלקיחה כדאמר או בלקיחת בעלים או בעשיית הכהן לכ"נ להר"ס דפריך אהא דאמר לעיל מעות ולא בהמה פי' משום דאיכא שהייה ושמא נתן בדעתו לפרש בתערובת בימי השהייה דהיינו בימים שבין שעת הפרשה לשעת הקרבה ואפי' [ג] בתערובת כשמזכיר בפירוש איזו לחטאת ואיזו לעולה דלהני פירושו לקבוע זה לחטאת וזה לעולה פריך[8] והא"ר חסדא כו' אלמא לא מהני פירוש הבעלים בין הלקיחה דהיינו הפרשה ובין שעת הקרבה גבי קינין ומסתמא ה"ה גבי שאר קרבנות ע"כ פי' הר"ס וקשה דהא דקאמר רב חסדא אין הקינין מתפרשות משמע דוקא קינין מדלא קאמר אין הקרבנות ועוד אפי' את"ל דיליף שאר קרבנות מקינין מ"מ אין סברא הוא[9] לדמות לקינין אלא קרבן דחזי להקרבה הן עצמן דומיא דקינין אבל נסכא וסואר קורות לא וכן פרים ושעירים לגבי נזיר דלא חזו להקרבה גופייהו ליכא למילף להו מקינין ועוד מה לו להאריך בלשונו כ"כ דקאמר מאי טעמייהו דרבנן דקאמרי מעות ולא בהמה וכו' לעיל לאלתר ה"ל לאקשויי ארב הונא דאמר אבל בהמה הרי היא כמפורשת איני והא"ר חסדא ולאוכוחי דלא מהני [פרישת] הבעלים בינו ובינו[10] לפי שיטת הר"ס וגם הלשון קשה[11] דמסיק ואמר והא מעות גמירי לפירושו[12] ועוד קשה לאותו טעם שפירשו התוס' דהא דאמר מעות ולא בהמה ולא נסכא דכיון דאיכא שהייה חיישינן שמא נתן לבו לפרשם בתערובת באותו הזמן והשיהוי וזהו דוחק גדול שטעם זה אינו רמוז כלל בספר לכך נראה בסוגיא[13] לפרש הסוגיא כפי' הקונטרס דהא דקאמר מעות ולא בהמה ולא נסכא וכו' [ד] מ"ט[14] משום שהייה הוא ומיהו אין הטעם משום חששא [כי פירש] בתערובת בלבו אלא משום דאין לך אלא בלשון[15] ההלכה שנשנית מעות סתומים יפלו לנדבה בלשון המשנה ועל זה קאמר דוקא מעות גמירי ולא בהמה תמימה דלא חזיא לנזיר להקרבה כגון פרים או שעירים וכן נסכא וסואר קורות והיא היא דרבותא[16] משמיעין אותנו הנך אמוראי שלא תאמר דהלכה נתקבלה בכל מילי דלא חזי להקרבה דומיא דמעות כמו נסכא וסואר קורות ופרים לגבי נזיר זה אין לך לומר דדוקא מעות גמירי (תימא) שנופלין לנדבה הילכך אין לך אלא ההלכה ומיהו בהמה בעלת מום בכלל מעות היא כיון דחזי לדמי לאלתר כמו מעות ואפי' נשנית הלכה בהדיא מעות בהמה בעלת מום בכלל כיון דדמיא למעות לגמרי [ה] (דדמי למעות לאלתר) הך לחזיא[17] לדמי לאלתר וכה"ג אמרי' לעיל תנא בנזיר כל מילי דדמי ליה אבל נסכא וסואר קורות דלא חזי לדמי לאלתר כדפירש [ו]בפרק ראשון אותו ודאי נתמעט מכלל הלכה שנשנית מעות והשתא פריך שפיר דקאמר מאי טעמא דרבנן דאמרי מעות ולא בהמה וכו' אלא מעתה דקאמר מעות דוקא גמירי מעות ולא עופות בתמיה פי' אם אחד מחייבי קינין או נזיר טמא שהפריש תורין ובני יונה סתומין שלא פירש בשעת לקיחה ומת ה"נ דלא יפלו לנדבה ולא נחשיבם כמעות סתומין וכ"ת אין ה"נ והא [אמר] רב חסדא כו' פי' דהיכא דלא פירשום הבעלים בשעת לקיחה דאין מתפרשות אלא בעשיית הכהן כלומר דאין להם שום דין פירוש אלא יש להם דין סתומים לכל מילי בין לענין שכהן יעשה איזה שירצה חטאת ואיזה שירצה עולה ובין לענין שיפלו לנדבה כמעות סתומין אם מתו הבעלים קודם הקרבה כך יש לפרש הקושיא דפריך לדרב[18] חסדא לפי' הקונטרס ולא מעשיית הכהן קפריך כמו לפי' ראשון דלא היה מקשה[19] אלא כדפרישית דמשמע ליה דאם לא נתפרשו בלקיחה תו לא חשיב כמפורשין אלא כסתומין לכל מילי ואף לענין זה הוו כסתומין דיפלו לנדבה וא"ת ולהכי ומאי[20] פריך מרב חסדא לפי' זה ודילמא רב חסדא לא איירי אלא לענין זה שלא יוכלו הבעלים לפרש אחר הלקיחה איזה לחטאת ואיזה לעולה [ולא] איירי לענין שיפלו לנדבה כלל וי"ל דמשמע ליה לכל מילי קאמר דהוו כסתומין ועוד דא"כ הוה ליה למימר אין הקינין נקבעות דהוי משמע דדוקא לענין קביעות קאמר איזו לחטאת ואיזו לעולה לענין קביעות הבעלים[21] שאם לא קבעוהו בשעת לקיחה שוב אינו יכול לקבעו שגם בעלמא רגיל להזכיר לשון קביעות לגבי קרבנות מדקאמר[22] מתפרשות משמע על כל מילי קאמר אין להם דין פירוש אלא דין סתומין בין לענין דחשיבי[23] כסתומין ליפול לנדבה והשתא הוי הלשון שפיר דמסיק והא מעות גמירי אלא על כרחך לאו דוקא מעות דה"ה עופות וה"ה דלאו דוקא מעות אלא אפילו בהמה ונסכא וסואר קורות וא"ת לפי' הקונטרס דמפרש הא דפריך מעות ולא עופות בעי למימר המקשה דעופות סתומים יפלו לנדבה והא אמרי' פ"ק דשבועות (דף יב:) דאין מקילין המזבח בעולת העוף וי"ל דה"מ במותר נסכים ושאר מותרות פי' שאם נשתיירו מעות שבאותם מעות אינו יכול לקנות עופות לקיץ המזבח אבל אם העופות עצמן נשתיירו כמו שמתו הבעלים קודם הקרבת כהנים עופות[24] מקילין שפיר לגבי המזבח א"נ המקשה דהכא לא ס"ל ההיא דשבועות שסם היא מימרא דאמורא: **וליטעמיך הא דתנן רבן שמעון בן גמליאל אומר הביא שלש בהמות ולא פירש הראוי לחטאת.** כגון כבשה תקריב חטאת הראויה לעולה כגון כבש תקרב עולה הראוי לשלמים כגון איל הראוי[25] לשלמים: **ואמאי האמרת [בהמה] לאו כמפורשת דמיא.** כלומר לפי מאי דבעי לאוכוחי מרב חסדא דעופות כסתומין הם וה"נ בהמה [נימא] כסתומין דמיא ולא כמפורשין וא"כ יקשה לך אמאי חשיב להו רשב"ג כמפורשין וא"ת ומי דמי והא בהמה דלעיל דחשיב כסתומים איירי כגון דהוו ג' פרים והנהו ודאי הוו כסתומים אבל אלו בהמות דמיירי כאן רשב"ג איירי בבהמה דחזו לנזיר ולכך חשבינן להו כמפורשין וי"ל דהכי פירושו אי אמרת בשלמא כדקאמר רב הונא בבהמות דהיינו ג' פרים חשיבי קלת כמפורשין ולכל הפחות כמפורשין בתערובת הכא דרשב"ג ניחא דחושב ג' בהמות הראויים לנזיר כמפורשין לגמרי כאילו פירש בפיו זו לחטאת וזו לעולה וזו לשלמים אלא אי אמרת הג' פרים כסתומין דמיין לגמרי ה"נ מחמת שכן ראוין לנזיר לא הוה לן [ו] למיחשב[26] [ד](בינייהו) לגמרי כמפורשין וא"ת ולהכי מאי [פריך דילמא] רשב"ג איירי כשחזר ופירש הנזיר בפירוש בשעת הקרבה הי לחטאת והי לעולה והי לשלמים וי"ל דהדא[27] לישנא לא משמע הכי דקתני הביא ג' בהמות ולא פירש וכו' ומשמע ליה הראוי לעולה תקרב לעולה ומעכשיו[28] אף קודם הקרבה יש עליה

תורה אור השלם

1. וְאִם לֹא תִמְצָא יָדָהּ דֵּי שֶׂה וְלָקְחָה שְׁתֵּי תֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְּנֵי יוֹנָה אֶחָד לְעֹלָה וְאֶחָד לְחַטָּאת וְכִפֶּר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן וְטָהֵרָה: ויקרא יב ח

2. וְעָשָׂה אֹתָם הַכֹּהֵן אֶחָד חַטָּאת וְהָאֶחָד עֹלָה וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְיָ מִזּוֹבוֹ: ויקרא טו טו

◆

פי' הרא"ש

חסדא נמי נוקי הכי: ועוד היאך ניחוש שמא ביררן כיון שהוא עצמו מביאן לכהן ולא א"ל זו חטאת וזו עולה. וי"ל דדעת המקשה דאין שום דבר מתפרש אלא בשעת הפרשה או בשעת עשיה ולא בנתיים. והכי פריך אלא מעתה ולא עופות אם הפריש עופות סתומים ומת נמי חיישת שמא אח"כ ביררן וימותו והא אמר רב חסדא וכו' אלמא דאין דבר מתפרש אלא או בשעת הפרשה או בשעת עשיה. וכן בהמה ונסכא וסואר נמי אין מועיל בירור אחר שהקדישו. וכן משמע בפ' טרף בקלפי דלאו דוקא בעופות קא' רב חסדא אלא בכל קרבנות. ובקוצר הוה מצי למיפרך למאי דקאמר דחייש בבהמה ונסכא שמא בירר אח"כ והא אמ' ר"ח וכו' אלא דניחא ליה למיפרך מעופות אעופות: א"ל רב פפא לשימי ולטעמיך דמותבת לי דבהמה ועופות הוו סתומים כמו מעות הא דתנן הביא ג' בהמות כבשה וכבש ואיל ולא פירש אלא אמר אלו לקרבנות נזירותי: הראוין לחטאת כבשה. לעולה כבש ואיל לשלמים ואמאי והא אמרי' בהמה לאו כמפורשת דמי' וכיון שלא פירש חטאת ועולה ושלמים היאך קריבין בלא קריאת שם. אלא ודאי כמופרש דמי כאילו פירש חטאת עולה ושלמים ונקבעת כל א' לשם מה שהיא ראויה. ולאידך פי' הכי קא"ל ולטעמיך דאמרת דאין ברירה מועלת אלא בשעת הפרשה או בשעת עשיה. הא תני רשב"ג דאם לקח סתם ולא פירש דהכהן מקריב הראוי לחטאת חטאת. וא"צ לפרש מדקאמר הראוי לחטאת חטאת משמע שבסתם הוא מקריב וא"צ לקרוא לו שם אלא דסמכי' אהא שהבעלים קראו להם שמות אחר ההפרשה. א"ל ולקח ועשה אמר רחמנא. כלומר אותיבית לך מעופות שכל א' מהם ראוי לחטאת או לעולה ואפ"ה אמר רחמנא ולקח ועשה שאם לא בררו הבעלים בשעת לקיחה יכול הכהן לברר בשעת עשיה אלמא הוו כסתומים אבל לא אותבת לי מידי מבהמה דאע"פ שלא פירש ע"כ כל אחד ואחד נקבעת לפי מה שהיה ראויה דמי מצי למימר הך דחטאת תקרב עולה

מסורת הש"ס

א) לקמן מה., ב) שייך לדף כו:, ג) גי' א"מ בפירוש ראשון, ד) נ"א כבינייהו.

◆

נוסחת הריב"ן

א) ולקחה:

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אמר ליה וכו' לא אפשר למימר דכסתומין:

◆

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תוס' ד"ה וכ"ת וכו' וא"ת מאי פריך והלא הא דאמרת וכו' כצ"ל: **ב]** בא"ד ובררו הבעלים בשעת הלקיחה ואימא. תיבת ואימא נמחק וכ"צ ואמאי שמא כצ"ל. א"מ: **ג]** בא"ד ואפי' בתערובת כשמזכיר וכו'. תיבת בתערובת נמחק: **ד]** בא"ד ולא נסכא וכו' מאי טעמא. תיבת מאי נמחק וכ"ב נמי טעמא: **ה]** בא"ד כיון דדמיא למעות לגמרי דדמי למעות לאלתר הך לחזיא. תיבות דדמי הך לחזיא נמחק וכ"צ תחת דדמי [דמה] ותחת הך לחזיא [והך חזיא]: **ו]** ד"ה ואמאי כו' הוה לן למחשב בינייהו תיבות למחשב בינייהו נמחקו וצ"ל למחשבינהו:

◆

הגהות התוספות

1. צ"ל אולי. 2. צ"ל א"כ. 3. צ"ל וגמר, ותיבת לנדר נמחק. 4. בס"א דאמר. 5. צ"ל דה"נ כיון. 6. צ"ל ואמאי, נימא שמא היה דעתם כו'. 7. נלצ"ל ועוד. 8. לשון התוס' חסר ולצ"ל דלהני פירושו לקבוע זה לחטאת וזה לעולה אפילו אחר לקיחת הבעלים. כי היכי דחיישת שמא נתן לבו לפרשם בתערובת לאחר לקיחת בעלים בבהמה ה"נ ניחוש בעופות, שאין סברא למקשה לחלק בין בהמה לעופות. וכ"ת ה"נ דמהני פירוש הבעלים לאחר לקיחה, ועלה פריך והאמר רב חסדא כו'. 9. תיבת הוא נמחק. 10. צ"ל בינו ובינו. 11. צ"ל קשה לפירושו. 12. תיבת לפירושו נמחק. 13. תיבת בסוגיא נמחק. 14. תיבת מ"ט נמחק וצ"ל האי טעמא. 15. צ"ל כלשון. 16. צ"ל והאי רבותא. 17. בס"א דחזיא, ותיבת הך נמחק. 18. צ"ל מדרב. 19. תיבות דלא היה מקשה נמחק. 20. צ"ל מאי. 21. תיבות לענין קביעות הבעלים נמחק. 22. צ"ל ומדקאמר. 23. צ"ל בין לענין קביעות בין לענין דחשיבי. 24. צ"ל כהנך עופות. 25. תיבת הראוי נמחק וצ"ל תקרב. 26. צ"ל למיחשבינהו. 27. בס"א דהדא. 28. צ"ל דמעכשיו.

◆

מוסף רש"י

ולא פירש. איזה מהן לחטאת (לקמן מה.). **הראויה לחטאת.** כגון כבשה נקבה בת שנתה (שם). **לעולה.** הראויה לעולה, כבש בן זכר בן שנתו (שם). **לשלמים.** איל בן שתי שנים (שם).